

se sudbini", puni su "najfantastičnijih predrasuda", misticizma, nostalgije, melanholije, da pate od "ukorenjenog" fatalizma i mašte, "kismet im je materijalna snaga života", mašta im je "stvoren za ubijanje duha", pa je navodio Njegoševe reči "niko grđe ko Turčin ne laže". Kao njima svojstvene osobine navodio je i hvalisavost, rasipništvo, senzualnost, i zaključio da su to "pravi naslednici Turaka, orientarci. To je doneo islam". Dalje je nabrajao neborbeni duh, veru u heroja koji će vratiti stari poredak, "neslovenske" osobine kao što je "izraziti egoizam, koga kod nas nema", odsustvo požrtvovanosti "koja je posledica islama", smisao za istinitost. Kao bolesti koje haraju među Muslimanima navodio je tuberkulozu i sifilis, pa je uzrok prve video u "murdarluku" a druge u njihovom "elanu" zbog čega su bili "ljubimci austro-mađarskog uličnog ološa". I inače je tvrdio da su muslimanske prostitutke "na ceni" kod katolika i pravoslavnih, dok muškarci više vole "vlahinje, đaurke" jer su "milosnije" i "mekše". Navodio je da im je porodica nepristupačna, "žigosana svim onim lošim osobinama koje daje Istok", a njeno propadanje bilo je rezultat sklonosti prema prostituciji, alkoholu i "izvesnim perversitetima". Tvrdio je da među njima ima puno defektnih porođaja što su "žalosne posledice jednog, još žalosnijeg, umnog i telesnog robovanja" i navodio da se cifrom "nikako ne može pokazati koliko je zatrovan taj naš čisti nacionalni organizam". Tvrdio je da je homoseksualnost pre dolaska Osmanlija bila nepoznata, a kao njen drugi uzrok navodio je "jedan generalni rahatluk", pa su "u zločinima silovanja i bluda protiv naravi, gotovo usamljeni".

Pripisujući sve ove negativne "osobine" uticaju islama, Mitrinović je optimistički zaključivao da ipak "vekovi islamizacije i života u islamu, nisu bili u stanju da izbrišu jedan dobar niz njihovih čisto slavenskih osobina koje su tako izrazite, da bi se, već po samim njima, moglo odrediti njihovo poreklo". Smatrao je da ono najčistije, "što daje duša", islamski "asimilatorski organ nije nikada mogao da apsorbuje", a to je "naša pesma, naš izražaj bola i ponosa, snage i života", pa "više od svega veže nas u najužu zajednicu taj naš najčistiji duševni ekstrakt". Zato se, po njemu, "poislamljeni slaven-hrišćanin" ne može odreći onoga što je usađeno "u duši". Navodio je primere bosanskih Muslimana koji su Turskoj dali velike državnike i književnike, ali je i dodavao da je to bilo ranije, "dok su rasni elementi bili još uvek potpuno sveži". Ili je, tvrdeći da nema primera da su oskrnavili grob, to objašnjavao prisustvom slovenskih nazora i osećanja. Zaključivao je da je čitav njihov život duga tragedija puna stradanja i odricanja, ali i da su sačuvali "samosvest i ponos" (Mitrinović, 1926).

ISLAM.

U kontekstu stereotipnog viđenja Muslimana, posebno mesto je zauzimao islam. Kao što postoji identifikacija katoličanstva i Hrvata, postoji i identifikacija Muslimana (i Albanaca) i islama. Savremeni autori islam uglavnom smatraju odgovornim za srpsko-albanske sporove, jer "sukob između albanskog i srpskog naroda, zapravo, i nije nužno nacionalni sukob" (Bogdanović, 1985). Danas se može pročitati sintagma "rušilački islam" (N. Samardžić, 1990), ili da su "osionost i bezumne svireposti nad potlačenima" proisticale iz "osnovnih premisa islamske filosofije življenja, kao neprikosnovenih načela" (Simić, 1992). Mržnja Albanaca sa Kosova prema Srbima objašnjava se kao posledica njihovog "muslimanskog duha" jer je islam "agresivan uvek, kad je ideologija u službi osvajanja, i otuda džihad". Autor zaključuje: "Islam je takav uvek bio, i ostao, počev od samog Muhameda, prvog jurišnika Alahovog" (Jevtić, 1992).

Nipodaštavanje islama kod starih autora nalazi se recimo u tezama da su srpski vladari svoje zadužbine ostavljali neokrećenima "da im se vidi skupoća građiva i divna izrada" dok "muhamedanizam lepi, zamazuje i kreči svoje mošeje i džamije" da mu se ne bi videla "unutrašnja ništavlost i slabost, kao što mu je sama vera" (Milojević, 1871). Tvrdilo se da je Turska pokušala "da smeša sve narodnosti", a da je ta "fuzija nelogična, neostvariva", da je ona uzrok mnogim nevoljama, jer u politici kao i u hemiji postoje tela "koja se privlače, združuju, popunjuju, a ima ih koja se odbijaju i ruše i koja će se većito odbijati i rušiti", na osnovu čega se zaključuje da "civilizacija hrišćanska i civilizacija muslimanska pripadaju ovoj poslednjoj kategoriji. Jedna se protivi drugoj. Dokle hrišćanin veruje, da su svi ljudi braća, da treba svoga bližnjega kao sebe samog da ljube, koran propisuje, da treba istrebiti ili potčiniti sve, koji ne veruju u Muhameda" (Ristić, 1887). A autor koji je za sebe govorio da je "odista najtrpeljiviji čovek u verozakonskim stvarima (jer on sam ne veruje ama baš ništa)", zaključivao je da se ipak "odupire islamu, smatrajući ga za verozakon opasan po državu, koji treba utamaniti u interesu kulture" jer "sprečava svaki napredak, svaki polet i svaku kulturu" – on je "pravi grč za moral" (Gopčević, 1890). Drugi je posvetio čitavu knjigu analizi Muslimana, a sve njihove pozitivne osobine je pripisivao "srpskoj osnovi", dok je negativne, koje je smatrao neslovenskim, pripisivao uticaju islama. Tu je pre svega mislio na egoizam i odsustvo požrtvovanosti, tvrdeći da je svaki dobar islamist morao da kaže da je "oružje samog boga, njegov mač i njegov pravi predstavnik". Ipak, kada mu je dnevno-politički bilo potrebno da dokaže da su isti kao Srbi, tvrdio je da islam nije ostavio velikog uticaja na "dušu naših muslimana", već je "pod maskom muslimanskog ritusa" ostala u suštini "nedirnuta čista slovenska duša" (Mitrinović, 1926).

"Jabuka razdora".

"U ovim krasnim zemljama ni pravoga ekonomskoga napretka ne može biti dok ne prestane sumanuta i nesmišljena revolucionarska agitacija upaljenih mozgova, koji niti što vide, niti umeju proračunati, upravljajući se isključivo svojim uobraženjem i tvrdoglavošću, i dokle se ne obustavi žalosno nacionalno-crkveno trvenje među rođenom braćom, s nožem i s revolverom u rukama. Borba narodnosti, ovde doterana do svoje bolesne krajnosti na posletku će doći glave samim narodnostima u Makedoniji" (Novaković, 1906).